

THƯ TÒA SOẠN

Quý học giả và Quý độc giả kính mến

Trong dòng chảy hối hả của đời sống hiện đại, việc ngoái nhìn quá khứ không phải là sự hoài niệm đơn thuần, mà là nỗ lực định vị lại bản sắc và tìm kiếm những chỉ dẫn cho tương lai. Số tạp chí này đến tay bạn đọc như một không gian học thuật cởi mở, nơi các nghiên cứu cùng đối thoại về kế thừa, đổi mới và những góc nhìn khác biệt trong văn hóa, nghệ thuật và giáo dục.

Mở đầu cho hành trình tri thức này là cụm bài viết chuyên sâu về di sản đô thị, nơi chúng tôi muốn khơi gợi những suy tư về “hồn cốt” của đô thị và thái độ ứng xử với ký ức. Vấn đề này được đặt ra trực diện qua bài viết *Đô thị di sản thiên niên kỷ – Sự phát triển tiếp nối: nhìn từ trường hợp tỉnh Ninh Bình* của Nguyễn Hồng Thục. Từ bài học thực tiễn trong việc kế thừa di sản tại vùng đất cổ đô, mạch bài viết mở rộng sang những suy tư về di sản không gian xanh tại các đô thị lớn ở Việt Nam qua khảo cứu *Di sản cảnh quan Pháp trong tiến trình xanh hóa đô thị Việt Nam: trường hợp Hà Nội và Sài Gòn* của Chu Mạnh Hùng. Giữa cơn lốc bê tông hóa, việc gìn giữ những mảng xanh không chỉ là vấn đề quy hoạch, mà còn là thái độ ứng xử nhân văn với môi trường sống của cộng đồng. Bên cạnh đó, nhóm tác giả Nguyễn Thu Thủy và Trần Tuyên mang đến một góc nhìn đương đại hơn về sự tương tác giữa nghệ thuật và không gian sống qua bài viết *Nghệ thuật công cộng và xây dựng thương hiệu điểm đến du lịch: lý thuyết và thực tiễn tại Việt Nam* với trọng tâm là sự khẳng định vai trò của nghệ thuật trong việc định hình bản sắc nơi chốn.

Điểm nhấn đặc biệt của số này là nỗ lực tái định vị nghệ thuật sơn mài trong dòng chảy lịch sử nghệ thuật châu Á. Chúng tôi trân trọng giới thiệu các nghiên cứu của Sakurako Matsushima, Ken Dillon (*Sustaining Lacquer Craft Heritage through Exchange Programs*) và của Kiyomi Okukubo (*What We Are Working On Now is Based on History and Tradition – Japan’s URUSHI Art*). Hai nghiên cứu nói trên là những nỗ lực đặt di sản nghệ thuật sơn mài vào bối cảnh di sản chung của toàn bộ châu Á, qua đó góp phần đa dạng hóa cái nhìn về lịch sử nghệ thuật, phá vỡ định kiến hẹp hòi và thoát khỏi tư duy “đĩ Âu vi trung” vốn đã chi phối việc đánh giá nghệ thuật phương Đông. Tiếp nối mạch tư duy ấy ở chiều sâu lý thuyết, tác giả Hoàng Phong Tuấn đã đặt ra những vấn đề cốt lõi về phương pháp luận qua bài viết *Vấn đề khung tri thức và nhận thức sử nghệ thuật ở Việt Nam hiện nay* – một nỗ lực giải cấu trúc để đa dạng hóa cái nhìn về lịch sử nghệ thuật.

Một trong những vấn đề được dư luận hết sức quan tâm hiện nay là việc hoàn thiện Chương trình giáo dục phổ thông 2018. Nằm trong mạch chủ đề này, nghiên cứu của Bùi Mạnh Hùng *Bàn về định hướng chỉnh sửa Chương trình giáo dục phổ thông môn Ngữ văn năm 2018* sẽ thẳng thắn bàn luận về Chương trình giáo dục phổ thông môn Ngữ văn năm 2018, đặt ra những yêu cầu đổi mới và hoàn thiện cấp thiết nhằm chuẩn bị tâm thế vững vàng cho thế hệ trẻ bước vào kỷ nguyên mới. Trong không gian nghiên cứu văn hóa, tạp chí trân trọng giới thiệu một khảo cứu liên ngành độc đáo kết hợp giữa Ngữ văn học nghiên cứu Biểu tượng văn hóa

và Sử học của Đỗ Trung Hiếu (*Sự đàn áp bầu sữa: Mẹ quỷ trong “Càn sát quỷ mẫu” (Tang thương ngẫu lục) qua lí thuyết ma quỷ (Monster Theory) và phê bình nữ quyền sinh thái (Eco-feminism)*). Bằng việc giải mã hình tượng “quỷ mẫu”, bài viết đã làm lộ diện những vĩa tăng tâm thức dân gian và những góc khuất về thân phận người phụ nữ/ người mẹ vốn bị che phủ bởi những định kiến thẩm mỹ và đạo đức truyền thống.

Mục Điểm sách của số 3 sẽ giới thiệu hai cuốn sách độc đáo của Trần Văn Toàn (*Văn học như một diễn ngôn – Lí thuyết diễn ngôn của M. Foucault và văn học sử Việt Nam*) và Ben Tran (*Hậu khoa cử – nam tính và thẩm mỹ hiện đại ở Việt Nam thời thuộc địa*). Nếu như cuốn sách của Trần Văn Toàn là là nỗ lực của một học giả Việt Nam nằm trong mạch hệ thống hoá và giới thiệu lý thuyết về diễn ngôn của M. Foucault cùng với những ứng dụng trong nghiên cứu văn

học thì công trình của Ben Tran là một nghiên cứu về giới độc đáo khi lấy nam tính làm đối tượng nghiên cứu và kết hợp những nghiên cứu lịch sử tư tưởng, xã hội học lịch sử và mỹ học.

Thưa Quý học giả và Quý độc giả,

Số 3 của Tạp chí Khoa học liên ngành và Nghệ thuật là sự tiếp nối nhất quán những lĩnh vực học thuật trọng tâm đã được định hình từ các số trước. Qua ấn phẩm này, chúng tôi muốn khẳng định nỗ lực của tòa soạn trong việc triển khai các hệ chủ đề một cách hệ thống và bài bản. Từ di sản, nghệ thuật đến giáo dục và văn hóa, mỗi trang viết đều là kết quả của những nghiên cứu quy mô, mang hàm lượng tri thức và giá trị học thuật cao. Hy vọng rằng, sự kiên định trong định hướng này sẽ tiếp tục góp phần kiến tạo một nền tảng lý luận vững chắc và khơi mở những đối thoại sâu sắc trong cộng đồng nghiên cứu.